

DOI : 10.33274/2079-4835-2023-26-1-14-21

УДК 378.1

Удовіченко Г.М.,
кандидат пед. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна, e-mail udovichenko@donnuet.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3731-0857

Тимченко В. О.,
учитель

Криворізька гімназія No 8 Криворізької міської ради Дніпропетровської обл., м. Кривий Ріг, Україна, e-mail: vita.timchenko.2013@gmail.com

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ГНУЧКОГО НАВЧАННЯ

Udovichenko H. M.,
PhD in Pedagogical sciences,
Associate professor

Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade, Kryvyi Rih, Ukraine, e-mail: udovichenko@donnuet.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3731-0857

Tymchenko V. A.,
Teacher

Kryvyi Rih Gymnasium #8 of Kryvyi Rih City Council in Dnipropetrovsk Oblast, Kryvyi Rih, Ukraine, e-mail: vita.timchenko.2013@gmail.com

DIGITAL LITERACY AS A COMPONENT OF FLEXIBLE LEARNING

Мета. Мета статті – надати короткий огляд того, що таке гнучке навчання і чому гнучкість важлива для студентів, а також визначити переваги гнучкого навчального середовища та місця цифрової грамотності як його складової.

Методи. Вирішення поставлених завдань здійснювалось за допомогою використання таких методів, як: аналіз та узагальнення наукової й навчально-методичної літератури з проблем дидактики; системний аналіз; поєднання історичного й логічного методів у дослідженні; виокремлення підсистем складних об'єктів та їх системний аналіз, цілісні, інтегральні підходи до дослідження педагогічних явищ.

Результати. Гнучкі системи освіти дозволяють студентам переміщатися в межах освіти, навчання та роботи. Гнучкість означає, що молоді люди можуть адаптувати свій навчальний напрям відповідно до своїх інтересів і здібностей. У системах, яким бракує гнучкості, молодим людям важко переходити від одного напрямку навчання до іншого. Вони можуть виявити, що вони обмежені своїм початковим вибором, навіть якщо вони зрозуміли, що цей вибір їм не підходить.

Молоді люди, які стикаються з бар'єрами в навчанні або яким довелося перервати навчання, можуть скористатися продовженням періодом для завершення навчання, можливістю відвідувати курси частково або альтернативним методом навчання (наприклад, онлайн-навчання).

Гнучке навчання у ЗВО – це розширення можливостей студентів, через запропонований їм вибір щодо того, як, що, коли та де вони навчатимуться: темп, місце і спосіб доставки навчального контенту.

Гнучке навчання вимагає балансу сил між установами та студентами, і прагне знайти способи, якими можна забезпечити вибір, який є економічно життєздатним і відповідним керуванню як для установ, так і для студентів.

Враховуючи, що гнучке навчання потребує партнерства між усіма зацікавленими сторонами, в т. ч. роботодавців (у відповідних випадках), ця структура призначена для широкої аудиторії. Зокрема, це для тих, хто працює у вищій освіті (ВО), відповідаючи за прийняття рішень у сферах таких, як стратегічне планування, розробка програм, адміністративні системи та структури, технологічні інфраструктури, пов'язані з

навчанням і викладанням, а також залучення роботодавців. Це може бути найефективнішим, якщо застосовувати його як у закладі, так і на рівні програми.

Ключові слова: гнучке навчання, гнучкі системи освіти, цифрова грамотність

Постановка проблеми. Гнучкі системи освіти дозволяють студентам переміщатися в межах освіти, навчання та роботи. Гнучкість означає, що молоді люди можуть адаптувати свій навчальний напрям відповідно до своїх інтересів і здібностей. У системах, яким бракує гнучкості, молодим людям важко переходити від одного напрямку навчання до іншого. Вони можуть виявити, що вони обмежені своїм початковим вибором, навіть якщо вони зрозуміли, що цей вибір їм не підходить. Це може бути фактором, що призведе до того, що вони покинуть університет.

Повторення вивченого також може бути демотивуючим для молоді. Студенти, які можуть «перемикати» курси, але повинні починати з самого початку, можуть бути збентежені необхідністю повторити матеріал, який вони вже вивчали в попередньому курсі.

Гнучкість у наданні можливостей для навчання та у визначенні часу означає, що молоді люди, які потребують іншого часу, можуть продовжувати працювати над обраною кваліфікацією або повернутися до навчання, якщо вони вже його кинули.

Мета статті – надати короткий огляд того, що таке гнучке навчання і чому гнучкість важлива для студентів, а також визначити переваги гнучкого навчального середовища та місця цифрової грамотності як його складової.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Так, окремі характеристики гнучкого навчання представлено у роботах А. Візенберга, С. Ентоні. Встановленню його ролі у суспільному розвитку та окресленню основних завдань його розвитку подано у дослідженнях Д. Кігана, Б. Коула, І. Магріджаїн. Проте феномен відкритої освіти залишається мало представленим у сучасній науково-педагогічній літературі і потребує подальшого вивчення

Молоді люди, які стикаються з бар'єрами в навчанні або яким довелося перервати навчання, можуть скористатися продовженням періодом для завершення навчання, можливістю відвідувати курси частково або альтернативним методом навчання (наприклад, онлайн-навчання).

Гнучке навчання у ЗВО – це розширення можливостей студентів, через запропонований їм вибір щодо того, як, що, коли та де вони навчатимуться: темп, місце і спосіб доставки навчального контенту.

Гнучке навчання вимагає балансу сил між установами та студентами, і прагне знайти способи, якими можна забезпечити вибір, який є економічно життєздатним і відповідним керованим як для установ, так і для студентів.

Враховуючи, що гнучке навчання потребує партнерства між усіма зацікавленими сторонами, в т.ч роботодавців (у відповідних випадках), ця структура призначена для широкої аудиторії. Зокрема, це для тих, хто працює у вищій освіті (ВО), відповідаючи за прийняття рішень у сферах таких, як стратегічне планування, розробка програм, адміністративні системи та структури, технологічні інфраструктури, пов'язані з навчанням і викладанням, а також залучення роботодавців. Це може бути найефективнішим, якщо застосовувати його як у закладі, так і на рівні програми.

Гнучке навчання важливе, оскільки воно є ключовим засобом, що дозволяє тим, хто навчається комбінувати різні сфери їхнього життя – робота, навчання та відпочинок – у спосіб, який їм найбільше підходить. Коли такий спосіб навчання добре підтримується, це позитивно впливає на працевлаштування, засвоєння та підвищення; розширює участь; і пропонує можливості для здобувачів освіти різного віку, походження, етносу та національності.

Гнучке навчання орієнтоване на студента та дає студентам можливість стати незалежними та автономним, сприяючи формуванню у випускників якостей, які дозволять їм справлятися зі складнощами життя у 21 столітті.

У епоху, коли працевлаштування займає важливе місце в порядку денному більшості постачальників вищої освіти, гнучке навчання полегшує взаємодію з роботодавцями у взаємно конструктивний спосіб, в результаті чого студенти роблять внесок у національну економіку та підтримують свою фінансову життєздатність під час навчання.

Фреймворк, представлений на діаграмі (рис. 1), відображає важливі елементи гнучкості навчання. Це надає спосіб перегляду можливостей гнучкого навчання вашого закладу.

Надаючи огляд гнучкого навчання, пропонується структура, в рамках якої існують творче мислення та інноваційні підходи до навчання та викладання.

Рисунок 1. Елементи гнучкого навчання

Сфери фокусування накладаються та перетинаються, а отже, їх можна комбінувати для покращення навчання.

В основі гнучкого навчання лежить чотири ключові сфери уваги. *Вибір студента* та *особиста гнучкість* зосереджені на студентах, хоча *інституційна адаптивність* і *врівноважений прагматизм* акцентуються на закладі освіти. Разом це створює єдиність та партнерство між закладом вищої освіти та студентами з метою забезпечення доступності та керованості можливостями навчання для широкого кола людей.

Гнучкість – це перш за все питання пропонування учням вибору щодо темпу, місця і способу їх навчання. До них ми додаємо ще чотири сфери фокусування (рис. 2)

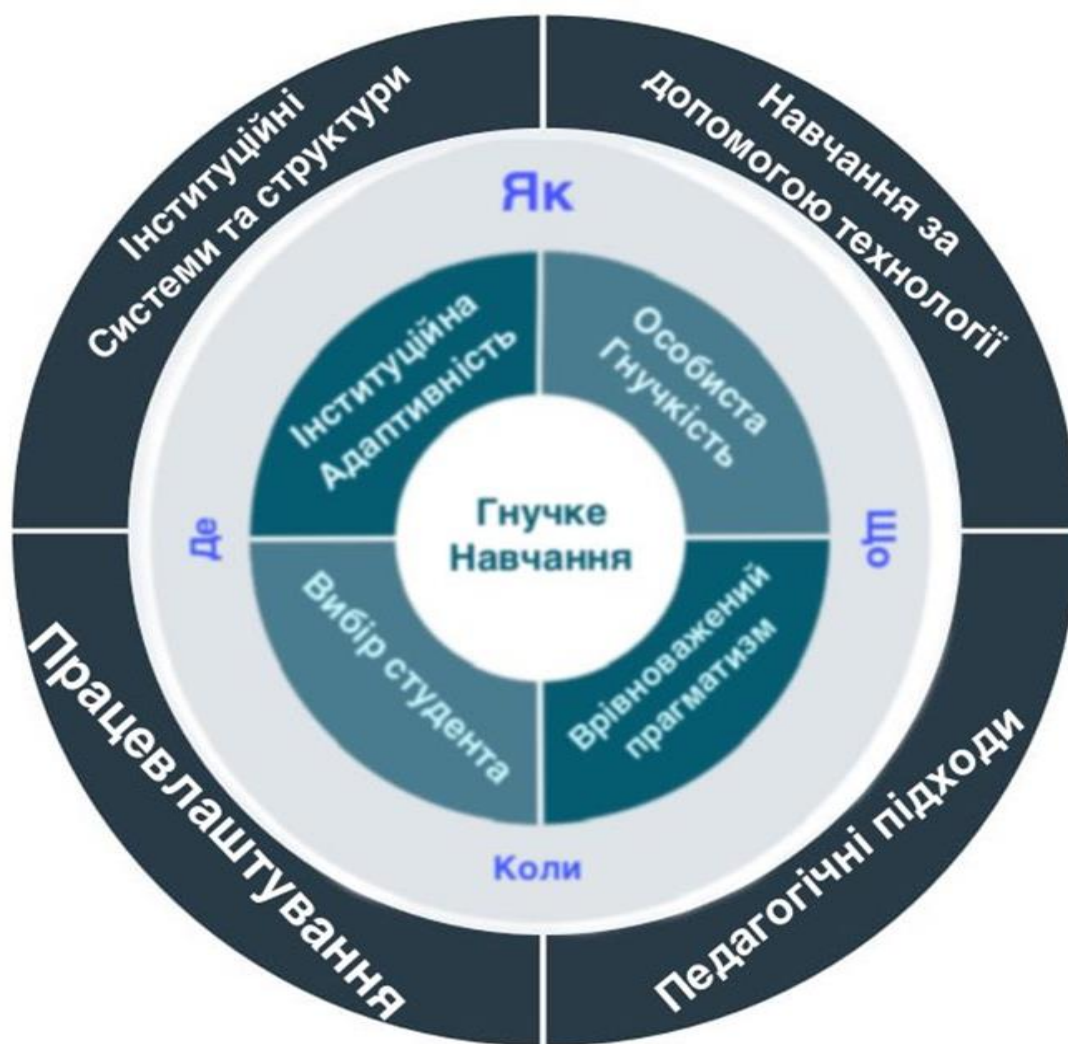

Рисунок 2. Сфери фокусування

НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЙ

Високий рівень мобільного навчання та розробка навчальних середовищ, які його підтримують; інноваційний педагогіка та співпраця; впровадження відповідної цифрової грамотності для обох сторін: студентів та співробітників; і використання аналітики навчання для забезпечення персоналізованого підходу, як що це можливо.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Розвиток тісної співпраці та партнерства з сектором зайнятості, зокрема навчання на роботі та на робочому місці, таким чином вирішуючи довгострокове працевлаштування студента і бездоганний взаємозв'язок між роботодавцями та закладом вищої освіти через гнучку роботу, яка пропонує студентам подібний вибір щодо того, як, де та коли вони працюють. Це відбувається в контекст зростаючої глобалізації.

ІНСТИТУЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА СТРУКТУРИ

Інфраструктура, яку мають заклади вищої освіти і від якої залежить їхня ефективність функціонування. До них належать адміністративна та фінансова системи, а також академічні нормативні акти та наявність служб підтримки. Інституційні системи та структури призначені для гнучкості, а не однорідності.

ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ

Спосіб, у який відбувається навчання, викладання та оцінювання, і філософія та обґрунтування, що є їх основою. Це може включати (наприклад) включення методів призначених для сприяння самостійному навчанню, а також навчанню протягом усього життя та здатності студентів задля цього розробити власну програму навчання.

Кожна з чотирьох областей фокусування має низку складових частин, усі з яких сприяють просуванню або перешкоджають гнучкому навчанню, доступного студентам (рис. 3).

Ця область служить підказкою для забезпечення ширших наслідків намічених заходів, які були розглянуті. Інвестиції в мобільні технології, які пропонують студентам більшу гнучкість у тому, коли, де і з ким вони навчаються, наприклад, можуть мати необхідність переконатися, що студенти мають необхідну цифрову грамотність і здатні працювати незалежно і автономно.

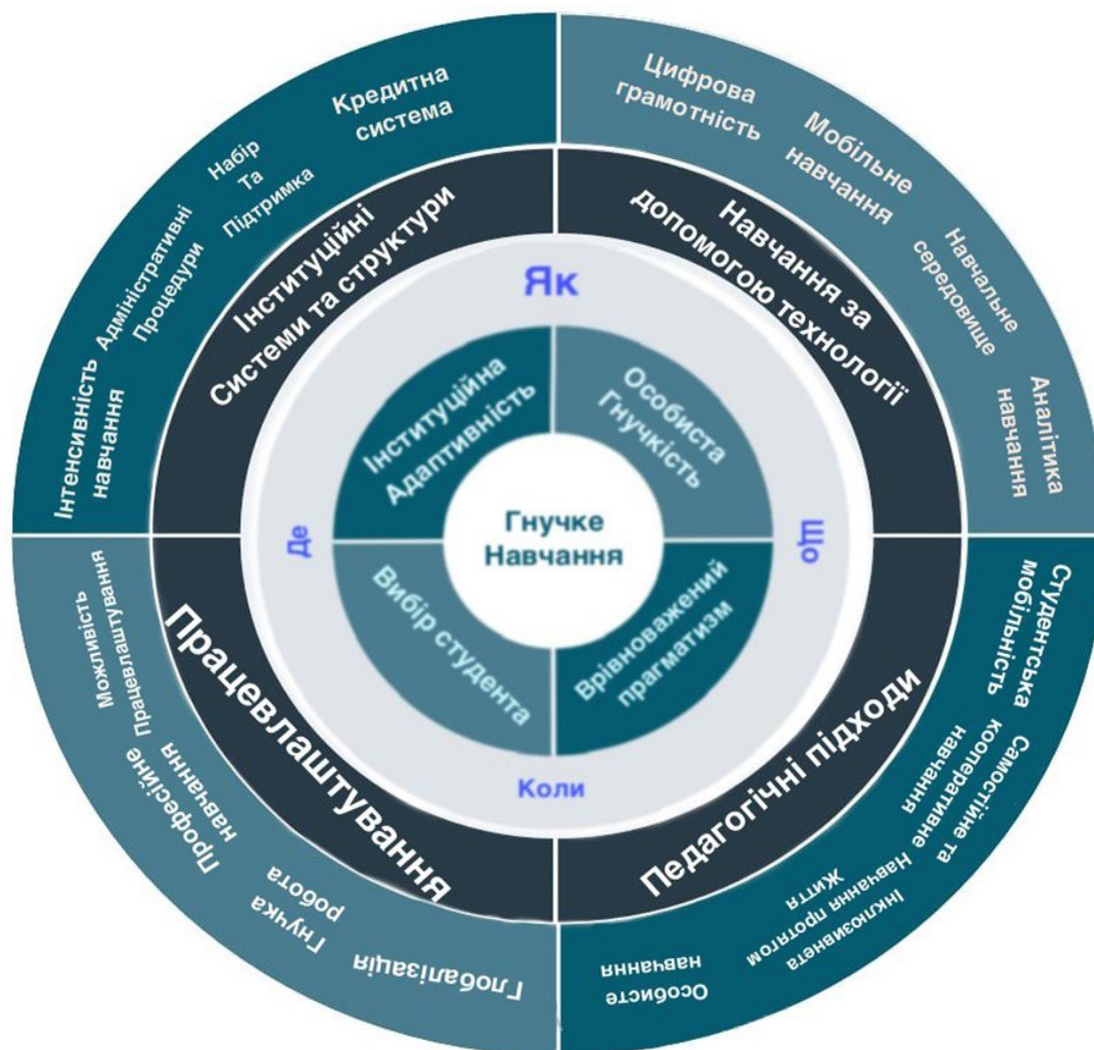

Рисунок 3. Складові частини, які сприяють просуванню або перешкоджають гнучкому навчанню

У той час як базова грамотність незмінно залишається основою освіти, навчальна програма з цифрової грамотності сприймається як необхідність у сучасних освітніх системах та гнучкому навчанні зокрема. Цей важливий життєвий навик важливий не лише для підготовки до кар'єри, але й для освіти та соціалізації. Важливість навичок цифрової грамотності для учнів стає все більш очевидною, оскільки технології продовжують огортати повсякденне життя як дітей, так і дорослих. Від соціальних взаємодій до розваг, від освіти до професійного життя, здатність ефективно використовувати технології тепер вважається важливою для сучасного прогресу та успіху.

Цифрова грамотність включає в себе навички, необхідні для безпечного, ефективного та відповідального використання технологій. Оскільки технології все більше вкорінюються в повсякденному житті, важливість вивчення навичок цифрової грамотності стає все більш

очевидною. Нижче наведено п'ять причин, чому учні повинні навчитися цифрової грамотності.

Одна з перших причин важливості навичок цифрової грамотності полягає в тому, що в освіті все частіше використовуються технології. Використання технологій як інструменту навчання зросло за останні 15 років, і технологічні платформи, такі як комп'ютери, планшети та Інтернет, стають все більш помітними в школах та університетах. Студенти, які мають навички цифрової грамотності будуть впевнено користуватися цими навчальними платформами, тоді як у тих, хто не володіє навичками цифрової грамотності, прогрес може бути загальмований нездатністю або відсутністю впевненості в орієнтуванні у пов'язаних технологіях. Крім того, з огляду на те, що більшість стандартизованих державних оцінювань проводяться онлайн, стає все більш важливим, щоб студенти мали впевненість та були зосереджені на досліджуваному матеріалі, а не сповільнювались або відволікались на ознайомлення з технологіями, що використовуються для тестування.

Друга причина пов'язана з підвищенням безпеки в Інтернеті. Ризики в Інтернеті є складними та постійно мінливими, коли зловмисники (чи їх групи) постійно знаходять і створюють нові способи скористатися іншими. Хоча цифрова грамотність не може завадити студентам стикатися з проблемами безпеки в Інтернеті, вона може надати їм важливі знання, інструменти, процеси та ресурси, щоб максимально захистити їх безпеку та конфіденційність.

Окрім безпеки в Інтернеті, цифрова грамотність також навчає цифровій відповідальності, яка полягає в здатності споживати та передавати інформацію етично в Інтернеті. Підвищена залежність від технологій наражає студентів на проблеми, пов'язані з авторським правом і плагіатом, кіберзалякуванням, перевіркою інформаційних ресурсів і відповідальною взаємодією з іншими. Навички цифрової грамотності допомагають учням опанувати свою здатність розуміти ці виклики та ефективно долати їх, що робить їх більш відповідальними цифровими громадянами.

Подобається нам це чи ні, але все більше соціальних взаємодій відбувається в Інтернеті. З одного боку, цифрова грамотність відіграє важливу роль у спілкуванні з людьми за межами вашої безпосередньої території. Там, де раніше дружба і навіть сімейні стосунки залежали від повільного спілкування, використання технологій усуває бар'єри місцезнаходження, коли мова йде про соціалізацію. Однак цей відкритий світ соціальних можливостей також наражає людей, особливо молодь, на небезпечні соціальні ситуації. Оволодіння навичками цифрової грамотності дозволяє студентам спілкуватися з іншими в Інтернеті, захищаючи свою інформацію та безпеку.

Цифровий капітал також допомагає подолати цифровий розрив. Навіть із поширенням технологій у домогосподарствах та навчальних закладах залишається непропорційно велика кількість працівників із числа меншин із обмеженими навичками цифрової грамотності. Зробивши цифрову грамотність пріоритетом в освіті, навчальні заклади можуть допомогти покращити цифрову грамотність серед недостатньо представлених груп, допомагаючи підвищити навички цих студентів, щоб вони могли мати більше можливостей для кар'єрного зростання в майбутньому.

Хоча технології постійно змінюються, основи цифрової грамотності дають студентам базові знання та навички, які можна застосовувати до різних типів технологій зараз і в майбутньому. Наприклад, вивчення базових понять, таких як введення/виведення, робота додатків, розбірливі апаратні пристрої та їх використання тощо, може надати базові знання, які можна передавати, які можна застосовувати до нових і нових технологій. Цим самим цифрова грамотність виступає в якості бази для освіти впродовж життя.

Висновки. Можливо, зі зрозумілих причин, гнучкість і сама по собі часто є найпривабливішим фактором для такого підходу до навчання. Це може призвести до того, що багато хто б вибрав би цей шлях замість більш традиційних форм навчання. У гнучкому навчальному середовищі люди можуть отримати важливі життєві навички, які згодом можуть застосовувати на робочому місці. Крім того, можливість продемонструвати набуті навички за

допомогою гнучких навчальних курсів та інших структурованих форм професійного навчання часто може зіграти важливу роль у розвитку кар'єри. Існує також кілька очевидних переваг більш гнучкого та адаптивного стилю навчання. Переваги гнучкого навчального середовища можуть включати: здатність зберігати більше знань і досягати кращих результатів; здатність відповідати бажаним стилям навчання та темпу різних людей; більший вибір видів навчання: онлайн, очне, змішане; нижча вартість, ніж у навчання в аудиторії; більше взаємодії зі студентами та більша здатність до концентрації; доступні різноманітні навчальні програми та курси.

Список літератури:

1. D'Antoni S. Open Educational Resources: reviewing initiatives and issues. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning* 2009, 24 (1 (Special Issue)): 4.
2. Mishra S. Open and distance education: history, status and conceptual analyses. URL: <http://www.slideshare.net/missan/open-and-distance-learning-history/>
3. Open University Great. URL: <http://www.open.ac.uk>.
4. Preston D. Open learning. URL: <http://ampersand.gseis.ucla.edu/david-pres-ton-open-source-learning-combines-academic-standards-with-21st-century-workplace-skills/>
5. The Commonwealth of Learning. An Intro-duction to Open and Distance Learning. URL: <http://www.col.org/DLIntro/introODL.htm> 26/
6. Thompson Rivers University. URL: <http://www.tru.ca/distance> 22/

References:

1. D'Antoni S. (2009). Open Educational Resources: reviewing initiatives and issues. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 24 (1 (Special Issue)): 4.
2. Mishra S. Open and distance education: history, status and conceptual analyses. Available at: <http://www.slideshare.net/missan/open-and-distance-learning-history/>
3. Open University Great. Available at: <http://www.open.ac.uk>.
4. Preston D. Open learning. Available at: <http://ampersand.gseis.ucla.edu/david-pres-ton-open-source-learning-combines-academic-standards-with-21st-century-workplace-skills/>
5. The Commonwealth of Learning. An Intro-duction to Open and Distance Learning. Available at: <http://www.col.org/DLIntro/introODL.htm> 26/
6. Thompson Rivers University. Available at: <http://www.tru.ca/distance> 22/

Objectives. *The objective of the article is to provide a brief overview of what flexible learning is and why flexibility is important for students, as well as touch on the benefits of flexible learning environments and the place of digital literacy as its component.*

Methods. *Solving the set tasks was carried out using such methods as: analysis and generalization of scientific and educational-methodical literature on the problems of didactics; system analysis; combination of historical and logical methods in research; separation of subsystems of complex objects and their systematic analysis, holistic, integral approaches to the study of pedagogical phenomena.*

Results. *Flexible education systems allow students to move between education, training and work. Flexibility means that young people can tailor their course of study to suit their interests and abilities. In systems that lack flexibility, it is difficult for young people to move from one field of study to another. They may find that they are limited by their initial choices, even if they have realized that those choices are not right for them. Young people who face learning barriers or who have had to interrupt their studies can take advantage of an extended period to complete their studies, the option to attend courses part-time or an alternative method of study (e.g online learning). Flexible learning in higher education institutions is the expansion of students' opportunities by offering them the choice of how, what, when and where they will study: pace, place and method of delivery of educational content. Flexible learning requires a balance of power between institutions and students and seeks*

to find ways in which choices can be made that are economically viable and appropriately managed for both institutions and students. Given that flexible learning requires a partnership between all stakeholders, including employers (where appropriate), this framework is intended for a broad audience. In particular, it is for those working in higher education (HE), responsible for decision-making in areas such as strategic planning, program development, administrative systems and structures, technology infrastructures related to learning and teaching, and employer engagement. It can be most effective when applied at both the institution and program levels.

Key words: *flexible learning, flexible education systems, digital literacy*

Дата надходження рукопису 27.04.2023